

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1
Ζωγράφου, ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13
Χολαργός, ☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

**Κριτήριο Αξιολόγησης
στη Χημεία Ομάδας Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
ΤΜΗΜΑΤΑ ΠΑΛΑΙΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ**

Ημερομηνία: 02 Φεβρουαρίου 2019

ΘΕΜΑ Α

Για τις προτάσεις **A1** έως και **A5** να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της πρότασης και δίπλα το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή επιλογή.

A1. Ο προσανατολισμός του ηλεκτρονιακού νέφους προσδιορίζεται:

- α.** από τον κύριο κβαντικό αριθμό.
β. από τον κβαντικό αριθμό του spin.
γ. από τον αζιμουθιακό κβαντικό αριθμό.
δ. από τον μαγνητικό κβαντικό αριθμό.

Μονάδες 5

A2. Στο άτομο του υδρογόνου, ακτινοβολία υψηλότερης συχνότητας εκπέμπεται από τη μετάπτωση ηλεκτρονίων:

- α.** $5p \longrightarrow 1s$
β. $4p \longrightarrow 1s$
γ. $3p \longrightarrow 1s$
δ. $6p \longrightarrow 2s$

Μονάδες 5

A3. Ποια απ' τις επόμενες ηλεκτρονιακές δομές αντιστοιχεί σε ένα άτομο φθορίου (${}_9F$) σε **διεγερμένη** κατάσταση;

- α.** $1s^2 2s^2 2p^5$
β. $1s^2 2s^1 2p^6$
γ. $1s^2 2s^2 2p^6$
δ. $1s^1 2s^1 2p^7$

Μονάδες 5

A4. Στην αντίδραση ${}^3C H_3 {}^2C H_2 {}^1C \equiv N + 2 H_2 \longrightarrow {}^3C H_3 {}^2C H_2 {}^1C H_2 N H_2$,

ο ένας από τους δεσμούς μεταξύ του ${}^1C$ και του N μεταβάλλεται:

- α.** από $sp-s$ σε $sp-p$
β. από sp^3-p σε $sp-p$
γ. από $sp-p$ σε sp^3-p
δ. από sp^2-p σε sp^3-p

Μονάδες 5

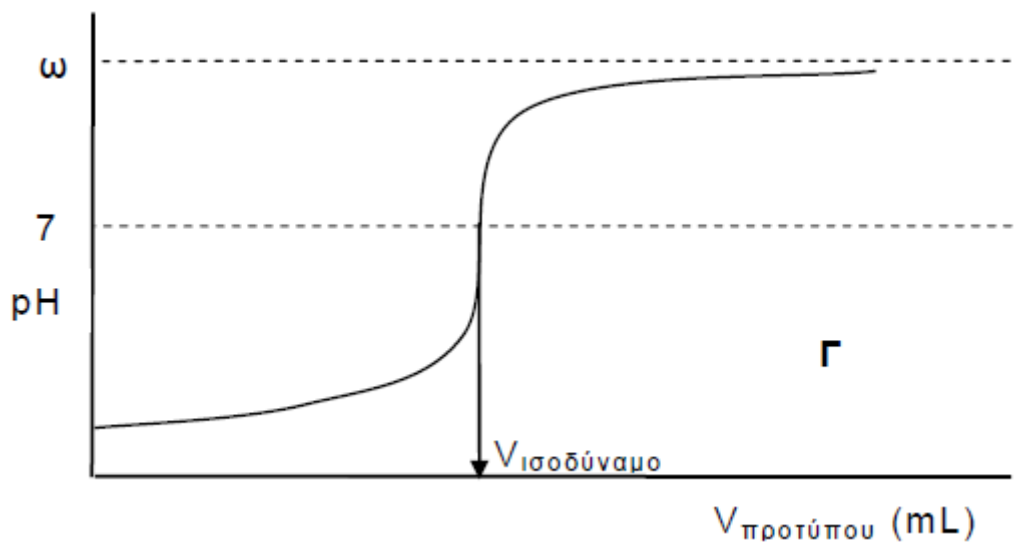
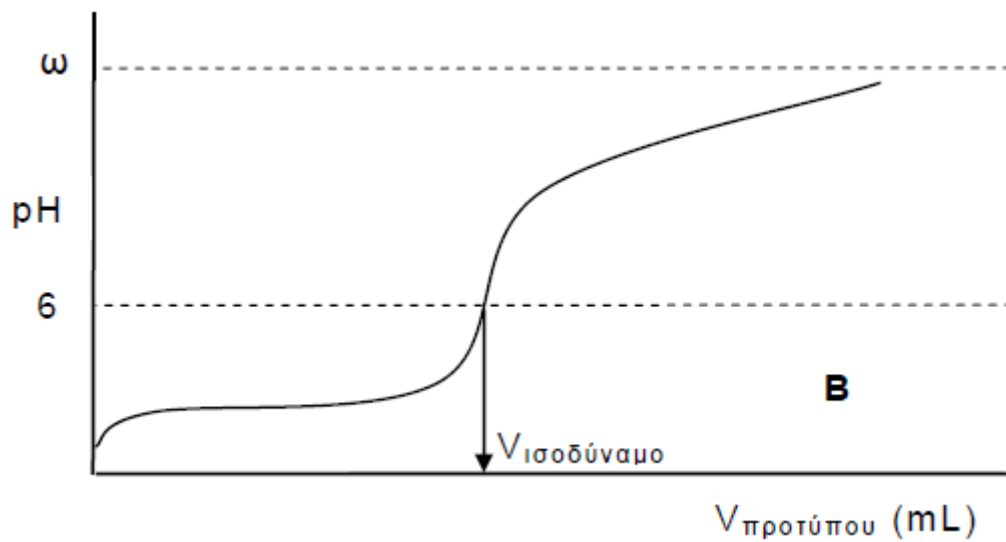
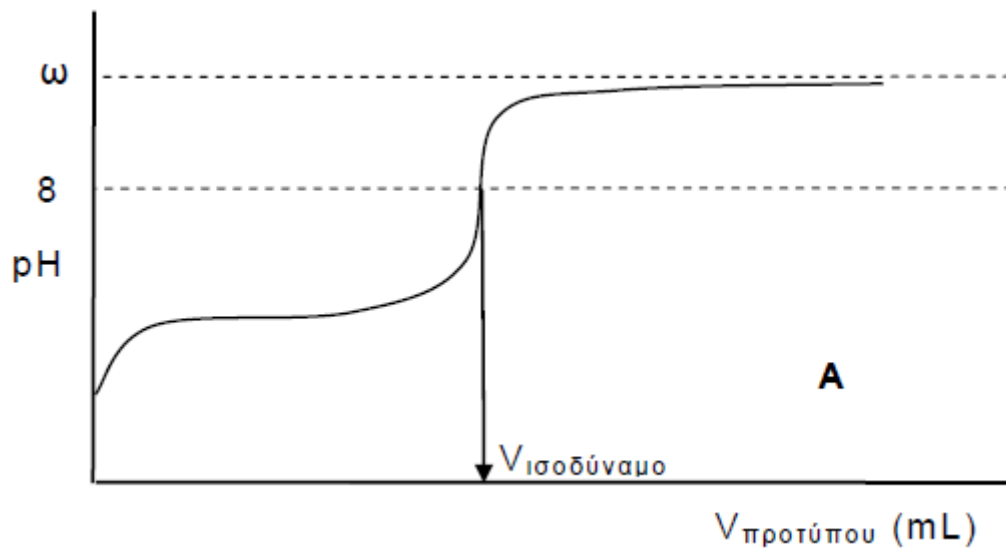
A5. Σε ένα μόριο $CH_2=CHCH_2CH_2OH$ έχουμε συνολικά:

- α.** δώδεκα σίγμα (12σ) και έναν πι (1π) δεσμούς.
β. δέκα σίγμα (10σ) και δύο πι (2π) δεσμούς.
γ. έντεκα σίγμα (11σ) και έναν πι (1π) δεσμούς.
δ. οκτώ σίγμα (8σ) και έναν πι (1π) δεσμούς.

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Β

B1. Δίνονται οι παρακάτω καμπύλες ογκομέτρησης μονοπρωτικού οξέος με πρότυπο διάλυμα NaOH 10^{-3} M, σε θερμοκρασία 25°C :

- α. Εξηγήστε ποια από τις τρεις καμπύλες είναι λανθασμένη. (μονάδες 2)
- β. Εξηγήστε ποια από τις τρεις καμπύλες αντιστοιχεί στην ογκομέτρηση ενός ασθενούς οξέος. (μονάδες 2)
- γ. Υπολογίστε την τιμή του ω . (μονάδες 3)

Μονάδες 7

B2. Δίνονται τα στοιχεία ${}_{12}\text{Mg}$ (μαγνήσιο) και ${}_5\text{B}$ (βόριο).

- α. Να βρείτε την περίοδο και την ομάδα στην οποία ανήκει κάθε στοιχείο. (μονάδες 2)
- β. Να αιτιολογήσετε ποιο από αυτά έχει μεγαλύτερη ατομική ακτίνα. (μονάδες 2)

Έστω X ένα από τα δύο στοιχεία. Δίνονται οι πέντε πρώτες ενέργειες ιοντισμού του στοιχείου X :

$$E_{i1} = 800 \text{ kJ/mol}, E_{i2} = 2427 \text{ kJ/mol}, E_{i3} = 3659 \text{ kJ/mol}, E_{i4} = 25025 \text{ kJ/mol}, E_{i5} = 32826 \text{ kJ/mol}$$

- γ. Να εξηγήσετε ποιο από τα δύο στοιχεία (Mg ή B) είναι το στοιχείο X . (μονάδες 3)
- δ. Σε ποια υποστιβάδα βρίσκεται το ηλεκτρόνιο που απομακρύνεται ευκολότερα από το χημικό στοιχείο X ; (μονάδα 1)
- ε. Να εξηγήσετε γιατί $E_{i1} < E_{i2}$. (μονάδες 2)
- στ. Να υπολογίσετε την ελάχιστη ενέργεια που απαιτείται για τη μετατροπή 3 mol ατόμων του στοιχείου X , σε αέρια κατάσταση, σε ιόντα X^{3+} . (μονάδες 2)

Μονάδες 12

B3. Να αντιστοιχίσετε σε κάθε συνδυασμό κβαντικών αριθμών (**Στήλη I**) τον μέγιστο αριθμό ηλεκτρονίων πολυηλεκτρονιακού ατόμου που χαρακτηρίζονται από τον συνδυασμό αυτό (**Στήλη II**), γράφοντας στο τετράδιό σας τον αριθμό της **Στήλης I** και δίπλα το αντίστοιχο γράμμα της **Στήλης II** (δύο στοιχεία της δεύτερης στήλης περισσεύουν).
(Χωρίς αιτιολόγηση)

<u>Στήλη I</u>	<u>Στήλη II</u>
1. $n=5, \ell=2$	α. 2
2. $n=4, \ell=3, m_\ell=0$	β. 4
3. $n=3, m_\ell=-1$	γ. 5
	δ. 8
	στ. 10

Μονάδες 6

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Υδατικό διάλυμα (A) περιέχει CH_3COOH σε συγκέντρωση **1 M**.

- α. Σε **400 mL** του διαλύματος (A) προσθέτουμε **x g** μεταλλικού μαγνησίου (Mg), χωρίς μεταβολή όγκου.
    - i) Να γράψετε την εξίσωση της αντίδρασης που πραγματοποιείται. Ποιο στοιχείο οξειδώνεται και ποιο ανάγεται στην αντίδραση αυτή; (μονάδες 3)
    - ii) Αν μετά το τέλος της αντίδρασης και την απομάκρυνση του παραγόμενου αερίου προκύπτει διάλυμα (B) με **pH=5**, να υπολογίσετε την τιμή του x . (μονάδες 5)
- Δίνεται η σχετική ατομική μάζα: $\text{Mg}=24$

- β.** Υδατικό διάλυμα NH_3 ογκομετρείται με πρότυπο διάλυμα το (Α). **Να εξηγήσετε** ποιος από τους παρακάτω δείκτες είναι καταλληλότερος για την ογκομέτρηση αυτή:
- ερυθρό του κογκό (pH: 3-5)
  - ερυθρό του αιθυλίου (pH: 4,5-6,5)
  - κυανό της βρωμοθυμόλης (pH: 6-7,6)
  - ερυθρό της κρεζόλης (pH: 7,2-8,8)
(μονάδες 4)

Μονάδες 12

Δίνεται ότι:

- Όλα τα διαλύματα βρίσκονται σε θερμοκρασία 25°C .
- $K_a(\text{CH}_3\text{COOH})=10^{-5}$, $K_b(\text{NH}_3)=10^{-5}$, $K_w=10^{-14}$
- Τα δεδομένα του προβλήματος επιτρέπουν τις γνωστές προσεγγίσεις.

- Γ2.** Το παρακάτω διάγραμμα αναπαριστά ένα μέρος του περιοδικού πίνακα, όπου αναφέρονται μερικά στοιχεία με τα σύμβολά τους.

Li																			
																			Cl
K							Fe			Cu								As	

- Ποιο απ' τα ιόντα Cl^- και K^+ έχει μεγαλύτερο μέγεθος; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδες 3)
- Να γράψετε την ηλεκτρονιακή δομή σε υποστιβάδες του Cu και του Fe^{2+} . (μονάδες 2)
- Πόσα ακόμα στοιχεία της περιόδου στην οποία ανήκει το As έχουν τον ίδιο αριθμό μονήρων ηλεκτρονίων με αυτό; Να γράψετε τις ηλεκτρονιακές δομές των στοιχείων αυτών. (μονάδες 4)
- Για το ιόν Li^{2+} να συγκρίνετε τις ενέργειες των τροχιακών 2s και 2p, αιτιολογώντας την απάντησή σας. (μονάδες 2)
- Πόσα ηλεκτρόνια στο άτομο Fe χαρακτηρίζονται με $m_l=-1$; (μονάδες 2)

Μονάδες 13

ΘΕΜΑ Δ

- Δ1.** Δίνεται το στοιχείο $_{15}\text{P}$ (φωσφόρος). Ένα από τα ηλεκτρόνια της εξωτερικής στιβάδας του P έχει τετράδα κβαντικών αριθμών $(3, 1, -1, -\frac{1}{2})$. Να γράψετε τις τετράδες κβαντικών αριθμών για τα υπόλοιπα ηλεκτρόνια της εξωτερικής του στιβάδας.

Μονάδες 4

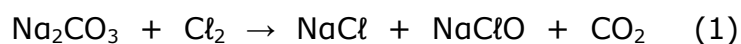
Δ2. Δίνονται τα στοιχεία ${}_z\text{X}$ και ${}_{z+1}\text{Ψ}$ με διαδοχικούς ατομικούς αριθμούς. Η ενέργεια πρώτου ιοντισμού (E_{i1}) του X είναι **1521 kJ/mol**, ενώ η αντίστοιχη του Ψ είναι **496 kJ/mol**. Αν το στοιχείο Ψ ανήκει στην 4^η περίοδο, να υπολογίσετε τους ατομικούς αριθμούς των δύο στοιχείων.

Να αιτιολογήσετε πλήρως την απάντησή σας.

Μονάδες 4

Δ3. Το υποχλωριώδες νάτριο (NaClO) είναι ουσία που διατίθεται και χρησιμοποιείται αποκλειστικά σε υδατικό διάλυμα (από 3% έως 12% - συνήθως 5%) ως λευκαντικό, απολυμαντικό και αποσμητικό υγρό για οικιακή χρήση, γνωστό στην Ελλάδα με τη γενική ονομασία χλωροκαθαριστικό ή «χλωρίνη».

Το NaClO παρασκευάστηκε για πρώτη φορά το 1789 με την αντίδραση αερίου χλωρίου με διάλυμα ανθρακικού νατρίου:

- α.** Ποιο στοιχείο οξειδώνεται και ποιο ανάγεται στην αντίδραση (1); (μονάδες 2)
- β.** Ποιος όγκος αερίου Cl_2 (STP) απαιτείται για την παρασκευή, σύμφωνα με την αντίδραση (1), **100 L** «χλωρίνης» με περιεκτικότητα **4,47% w/v** σε NaClO ; (μονάδες 3)
Δίνονται οι σχετικές ατομικές μάζες: $\text{O}=16$, $\text{Na}=23$, $\text{Cl}=35,5$
- γ.** Διάλυμα NaClO συγκέντρωσης **0,3 M** έχει **pH=10,5** (διάλυμα Y1). Να υπολογίσετε τη σταθερά ιοντισμού K_a του υποχλωριώδους οξέος (HClO). (μονάδες 4)
- δ.** Ορισμένος όγκος του διαλύματος Y1 αναμιγνύεται με ίσο όγκο διαλύματος HClO συγκέντρωσης c M. Αν το διάλυμα που προκύπτει έχει **pH=7**, να υπολογίσετε την τιμή της c . (μονάδες 4)
- ε.** Διάλυμα Y2 περιέχει HClO **1 M** και χλωριώδες οξύ (HClO_2) **0,1 M**. Να υπολογίσετε το pH του διαλύματος Y2. (μονάδες 4)
Δίνεται για το HClO_2 η $K_a=7 \cdot 10^{-7}$.

Όλα τα υδατικά διαλύματα βρίσκονται στους 25°C ($K_w=10^{-14}$)

Να γίνουν οι γνωστές προσεγγίσεις που επιτρέπονται από τα δεδομένα του προβλήματος.

Μονάδες 17